OMGEVINGSAGENDA
WEST-BRABANT 2021-2025

februari 2022

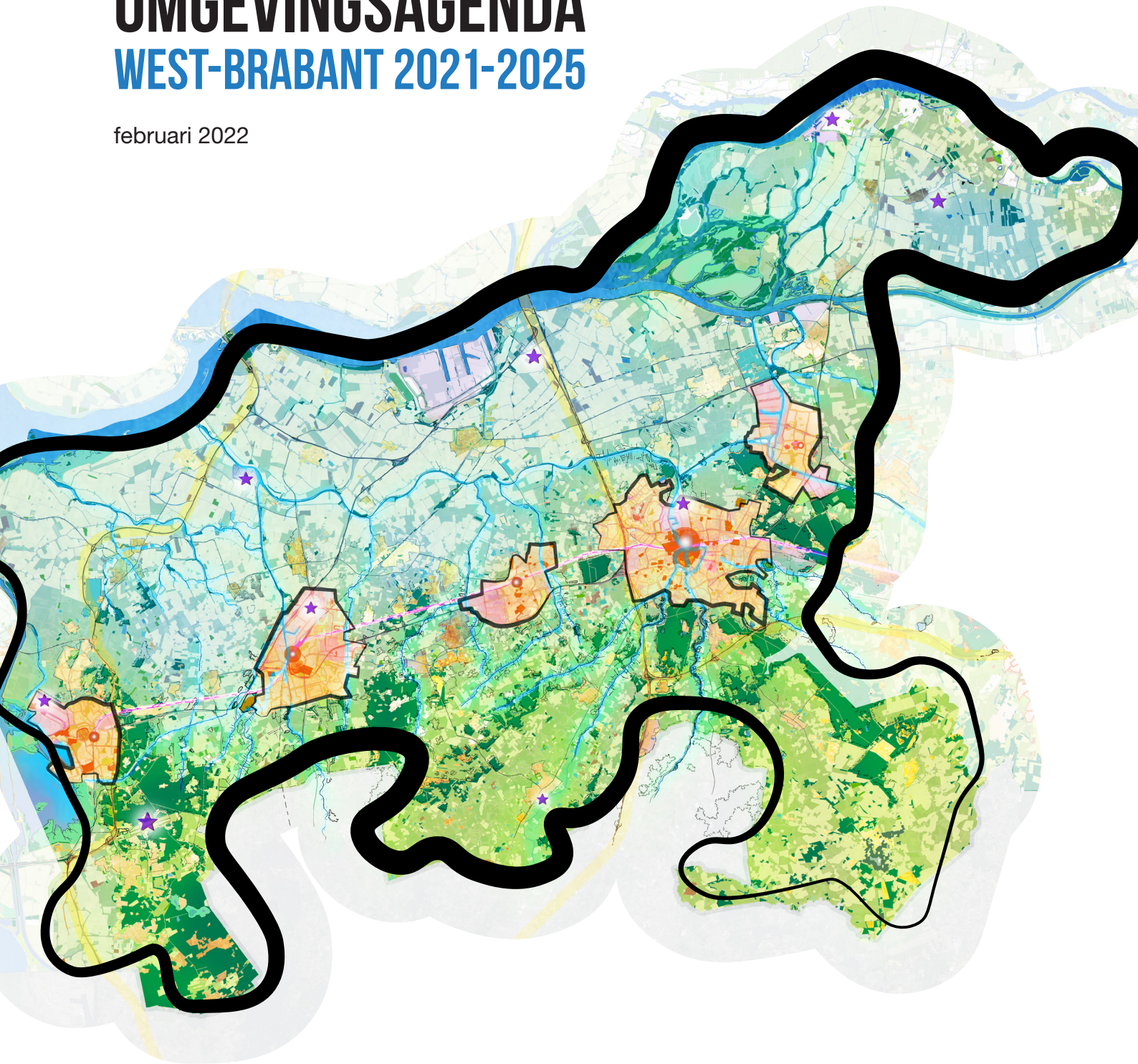

Provincie Noord-Brabant
RWB REGIO WEST-BRABANT
BVR

gemeente Alphen Chaam
Gemeente Altena
gemeente & ocmw Baarle-Hertog Baarle-Nassau
Gemeente Breda
Gemeente Bergen op Zoom
gemeente Drimmelen
GEMEENTE ETTEN-LEUR
Gemeente Geertruidenberg
Gemeente Halderberge
gemeente Moerdijk
gemeente Oosterhout
Gemeente Roosendaal
Gemeente Rucphen
gemeente Steenbergen
gemeente Woensdrecht
GEMEENTE ZUNDERT
Waterschap Rivierenland
Waterschap Brabantse Delta

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 3

2. SAMENWERKEN IN WEST-BRABANT 4

3. WAAR WEST-BRABANT VOOR STAAT 8

4. VERTREKPUNTEN SAMENWERKINGAGENDA 2021 EN ACTIES 2022 14

5. VIER GEBIEDSGERICHTE OPGAVEN UITGELICHT 18

1. INLEIDING

West-Brabant is een regio met aantrekkelijke steden, dorpen en landschappen. Het ligt op een steenworp afstand van grootstedelijke gebieden en er is werkgelegenheid door de aanwezigheid van topsectoren. Om de regio toekomstbestendig te ontwikkelen werken gemeenten, provincie en waterschappen nauw samen met maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Tal van bestuurlijke afspraken zijn gemaakt en vele beleidstrajecten en initiatieven zijn in volle gang. Zo wordt gebouwd aan een mooi en sterk West-Brabant.

In de reeds vastgestelde Samenwerkingsagenda tussen de regio (gemeenten, RWB en waterschappen) en de provincie zijn de werkafspraken voor de komende jaren bestuurlijk vastgelegd. Deze Omgevingsagenda is een ruimtelijk instrument in het kader van de NOVI dat zich richt op het operationaliseren van de bestuurlijke afspraken vanuit een duidelijke focus voor de komende jaren. Wat zijn de essenties waar we op alle fronten naar toewerken? Hoe brengen we West Brabant op een hoger plan? Hoe zorgen we dat de soms sectorale opgaven integraal bij elkaar komen en hoe laten we de verschillende (bestaande) tafels daarop met elkaar samenwerken.

Deze regionale Omgevingsagenda geeft hiervoor een overzichtelijk houvast. Een regionale Omgevingsagenda brengt visies en opgaven van de regiopartners samen en geeft daarin een aantal prioriteiten aan. Het brengt geen nieuw beleid. Het is gericht op uitvoering en geeft, met oog daarop, inzicht in de inhoudelijke gebiedsgerichte focus en de samenhang.

Hiervoor zijn de volgende criteria gehanteerd:
> Waar meerdere transities samenkomen
> Waar schaalniveaus moeten worden verbonden
> Die om een gebiedsgerichte aanpak vragen
> Waar regio en provincie op willen samenwerken

We vatten het samen in “Waar het schittert en waar het schuurt” (kansen versnellen, obstakels overwinnen).

De omgevingsagenda is tegelijk een dynamisch instrument en adaptief. Via de Ontwikkeldagen wordt de agenda continu geactualiseerd om in de samenwerking te blijven schakelen op relevante ontwikkelingen. Een Omgevingsagenda is zodoende een ‘af’ product, maar nooit klaar. De regionale Omgevingsagenda is meteen een bouwsteen voor de landsdelige Omgevingsagenda’s die het Rijk opstelt met de provincies, in dit geval de Omgevingsagenda Zuid-Nederland. Het legt daarom de verbinding met naburige regio’s als Zeeland, Zuid-Holland, Vlaanderen en Brabant.

2. SAMENWERKEN IN WEST-BRABANT

Hoe werken we met deze Omgevingsagenda?

De omgevingsagenda prioriteert vanuit ruimtelijke samenhang de belangrijkste ruimtelijke opgaven in de regio West-Brabant. De omgevingsagenda agendeert die opgaven waarvoor de samenwerking tussen provincie en regio essentieel is. De agenda wordt jaarlijks actueel gehouden. Er kunnen natuurlijk ontwikkelingen op de agenda bij komen en van de agenda af gaan. De Ontwikkeldagen zijn de tafel waarop besluitvorming daarover plaatsvindt.

De Omgevingsagenda prioriteert op wat we samen essentieel vinden om te organiseren. En waarop we samen ook willen investeren. Dat betekent dat de agenda niet vrijblijvend is. De manier waarop we de uitvoering organiseren staat iedereen in principe vrij.

In deze omgevingsagenda staat voor enkele van de geprioriteerde opgaven benoemd waar de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de opgaven ligt. De verstedelijkingsstrategie bijvoorbeeld wordt via de RIA's georganiseerd. De opgave rond de energietransitie verloopt via de voor de regionale energie strategie verantwoordelijke stuurgroep RES. Het is belangrijk te constateren dat dit telkens maatwerk is en bewuste keuzen vraagt. Het is in ieders belang om geprioriteerde opgaven met de juiste energie en inzet van middelen concreet georganiseerd te krijgen. En is dat al georganiseerd of moeten we daar juist extra op inzetten.

West-Brabant ligt te midden van andere economisch krachtige regio's. En vormt hiermee sterke ecosystemen. Opgaven strekken zich ook buiten onze regio uit en aanpakken en oplossingen bieden soms beter resultaat met partners in de omgeving.
Daarom vinden we nieuwe allianties ook buiten ons eigen gebied. We werken meerschalig binnen en buiten onze regio.

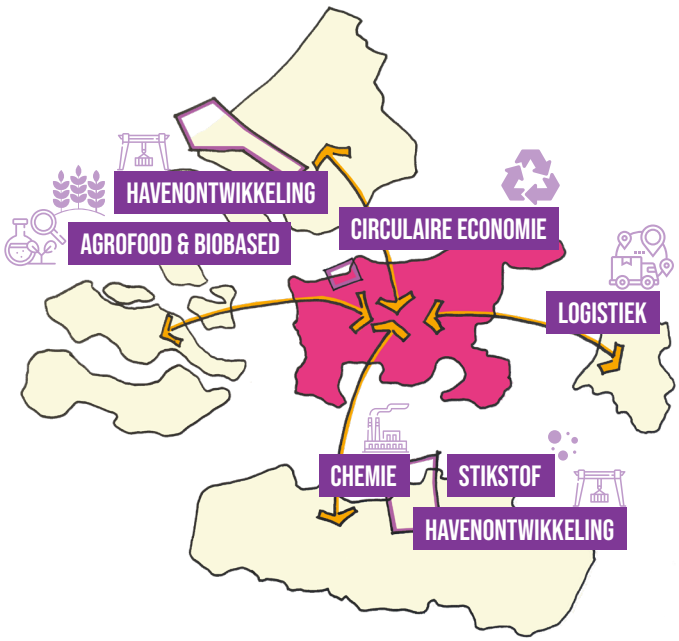

Samenwerking op grensoverstijgende opgaven

Scan van de lopende beleidstrajecten

West-Brabant kent een grote dynamiek. Ontwikkelingen zoals woningbouw, landbouwtransitie, energietransitie, economie, mobiliteit, klimaatverandering en biodiversiteit vragen om een samenhangende aanpak.

In West-Brabant is hier de afgelopen tijd op veel fronten aan gewerkt in bestaande en nieuwe samenwerkingsverbanden. In het traject richting de Omgevingsagenda is in een aantal werksessies vanuit bovenstaande thema's nagedacht over waar het schittert en waar het schuurt. Waar liggen kansen om op door te bouwen? En waar spelen conflicterende belangen? Deze inzichten zijn vertaald naar kaarten om zo in de veelheid van beleidsstukken prioriteiten en focus aan te brengen en verbanden te leggen tussen de verschillende stukken. Daarbij was de centrale vraag: 'wat is het verhaal waarmee de regio zich kan profileren op een hoger plan en welke prioriteiten horen daarbij?'

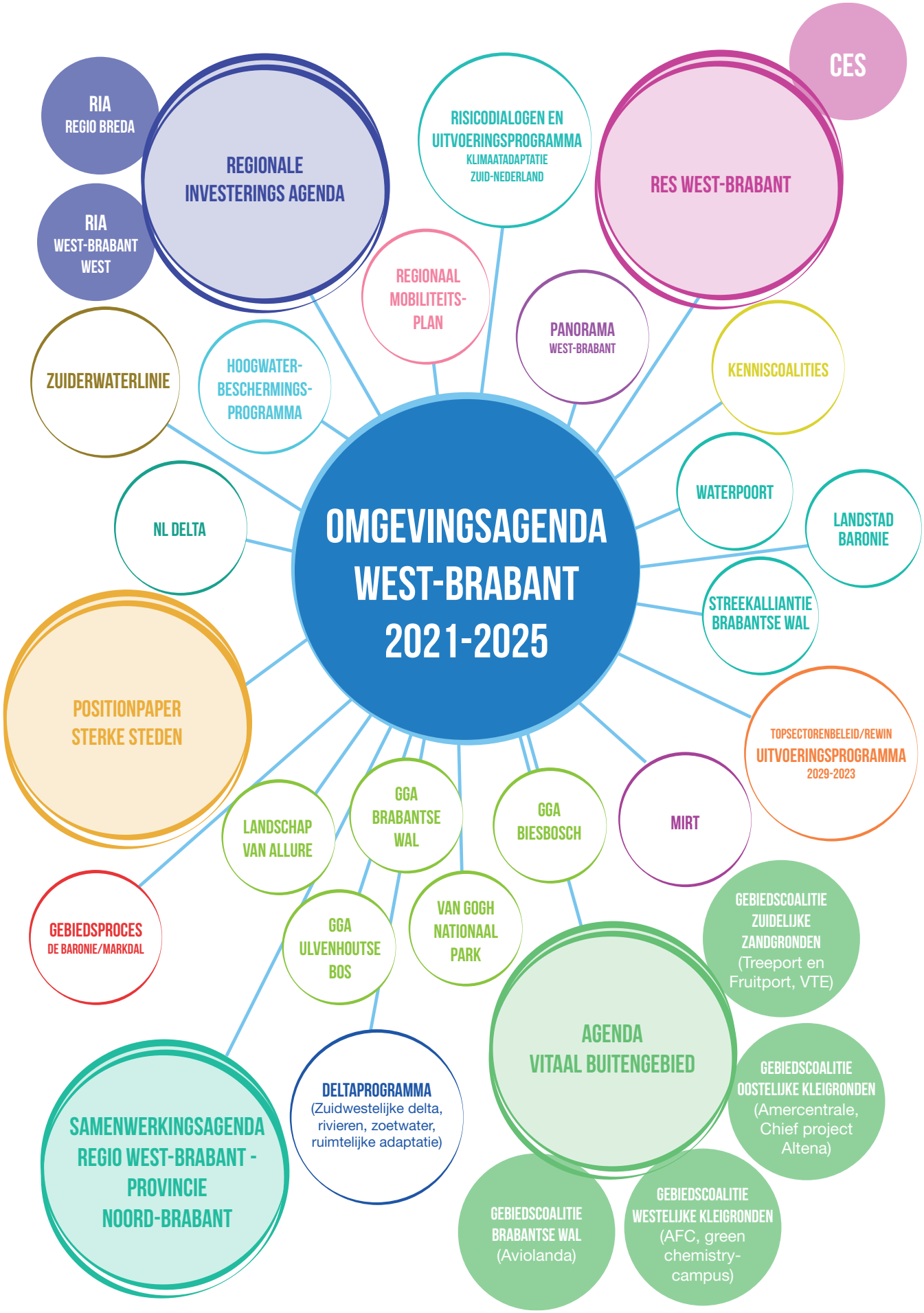

Overzicht beleidstrajecten West-Brabant

STERKE STEDEN

VITAAL BUITENGEBIED

TOPSECTOREN

KLIMAAT ADAPTATIE

MOBILITEIT

ENERGIE TRANSITIE

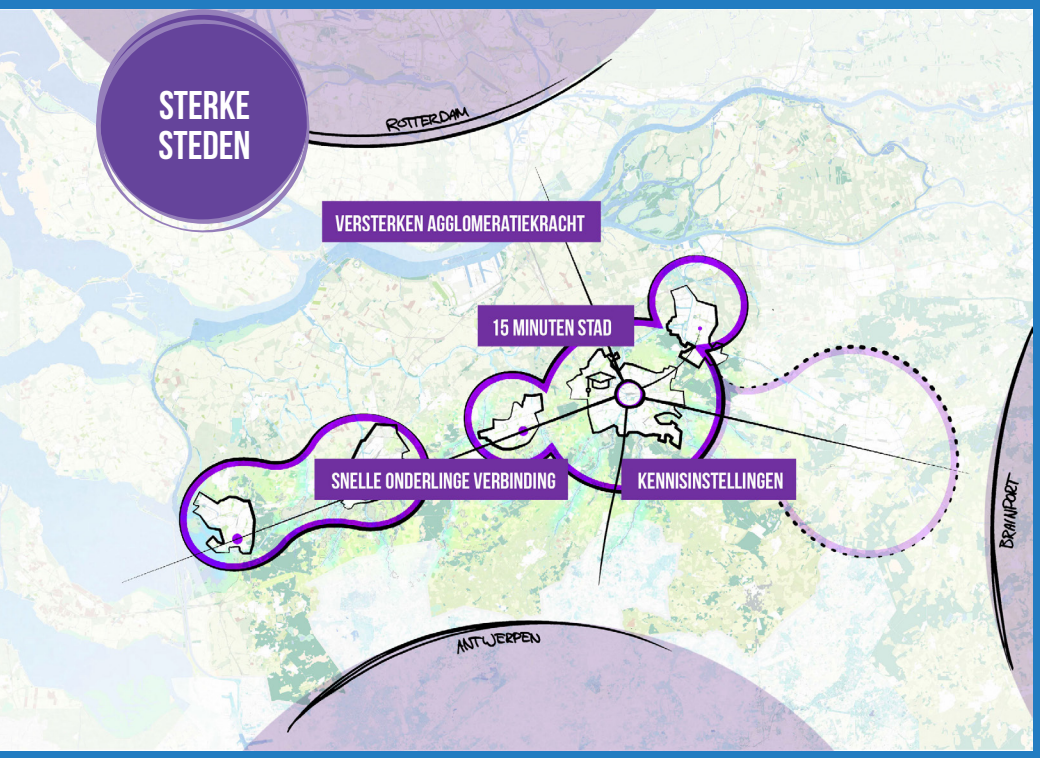

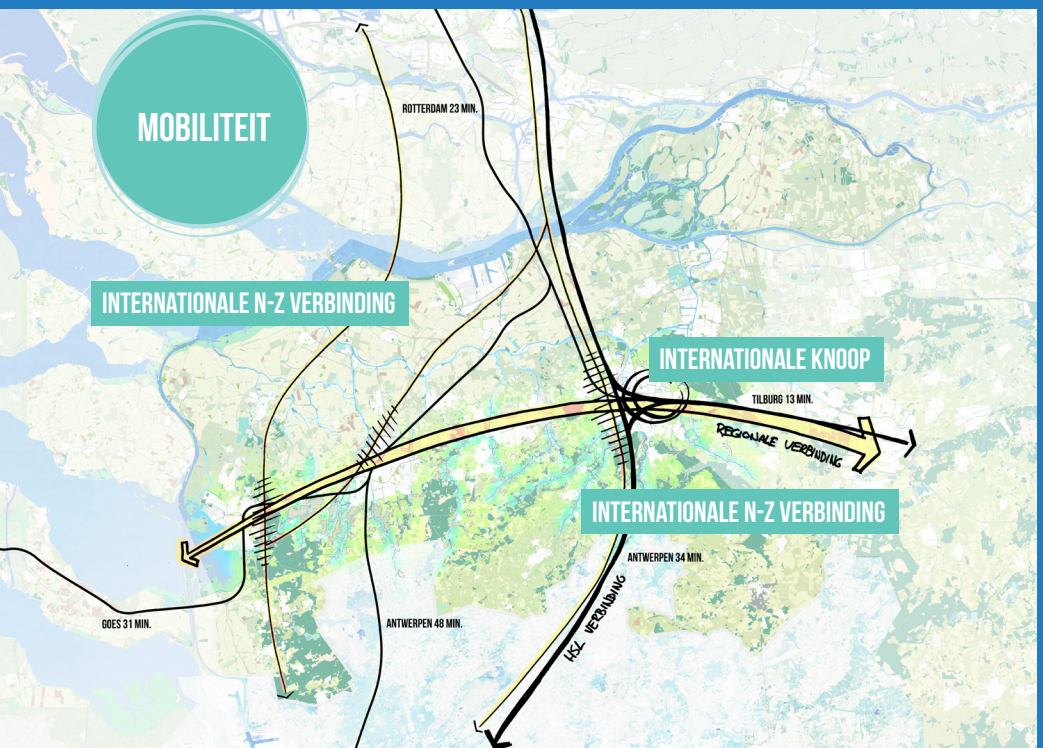

Essentiekaarten beleidsthema's

De regio West-Brabant kent veel beleidsstukken en plannen. Om te komen tot een essentiekaart voor de Omgevingsagenda waarin de meest urgente en prominente opgaven in de regio zijn verbeeld, zijn voor de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit, topsectoren, vitaal buitengebied en sterke steden essentiekaarten gemaakt die daarin inzicht geven. Deze essentiekaarten zijn tot stand gekomen aan de hand van twee werksessies met gebiedsexperts van de samenwerkende overheden.

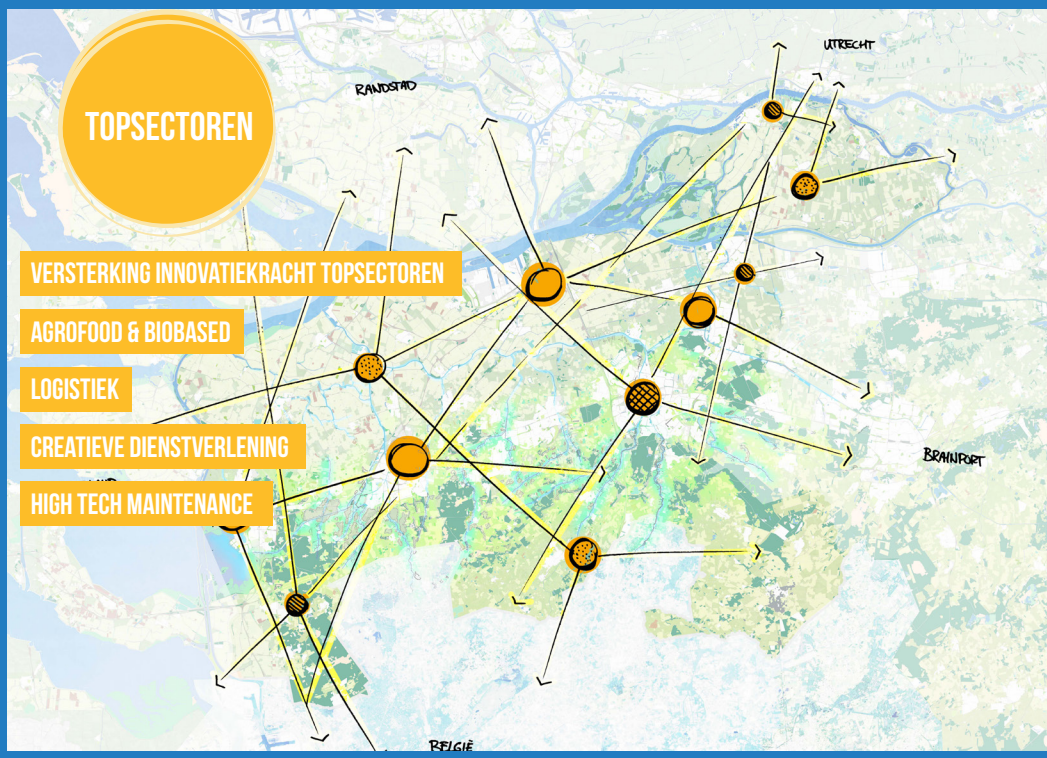

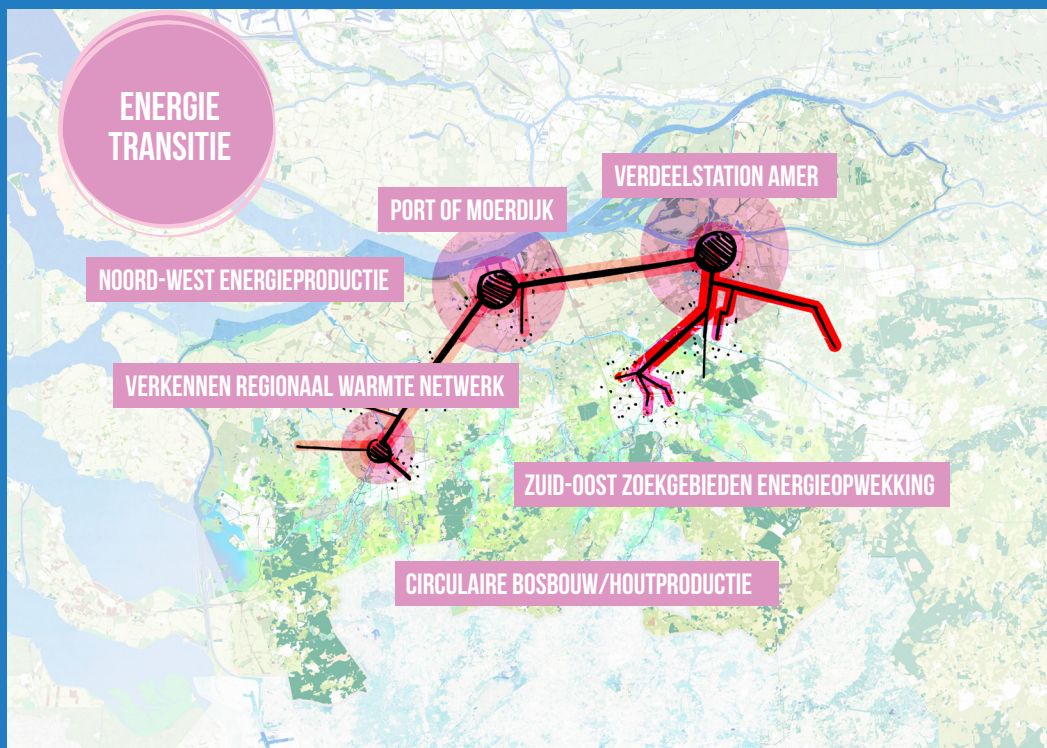

3. WAAR WEST-BRABANT VOOR STAAT

Positionering en ruimtelijk-economische kwaliteit

West-Brabant is een groene regio op 30 minuten afstand tot de omliggende metropoolgebieden van Randstad/ Metropoolregio Rotterdam Den Haag, Antwerpen en de kennisregio Eindhoven.

De steden van West-Brabant zijn sterk en onderling goed verbonden. Gezamenlijk wordt in de steden, o.a via Regionale Investeringsagenda's (RIA's) en de verstedelijkingsstrategie, gewerkt aan het versterken van de agglomeratiekracht met Breda als internationaal knooppunt. Door flink in te zetten op binnenstedelijke transformatielocaties rond de stationslocaties en het vergroenen van de steden, wordt gewerkt aan een kwalitatief hoogwaardig vestigingsklimaat. Daarbij is de klimaatopgave in alle steden een belangrijk aandachtspunt. Op 15 minuten wandelen of fietsen van het station zijn alle essentiële functies te vinden: winkels, kantoren, scholen, gezondheidszorg, sport, cultuur en ontspanning. De steden werken samen aan een complementair aanbod in zowel woningen als voorzieningen op gebied van cultuur, zorg en onderwijs, passend bij de kracht en identiteit van de steden.

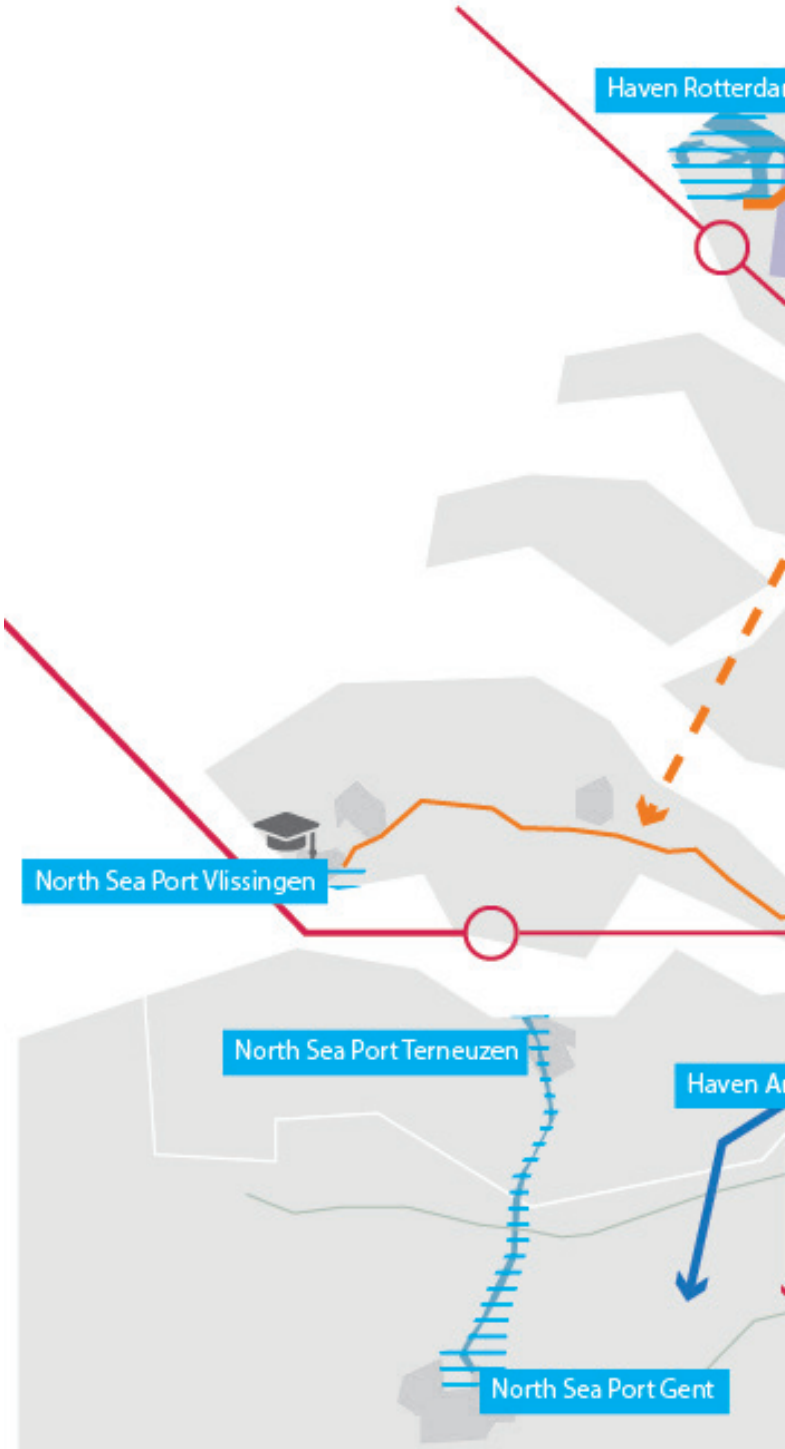

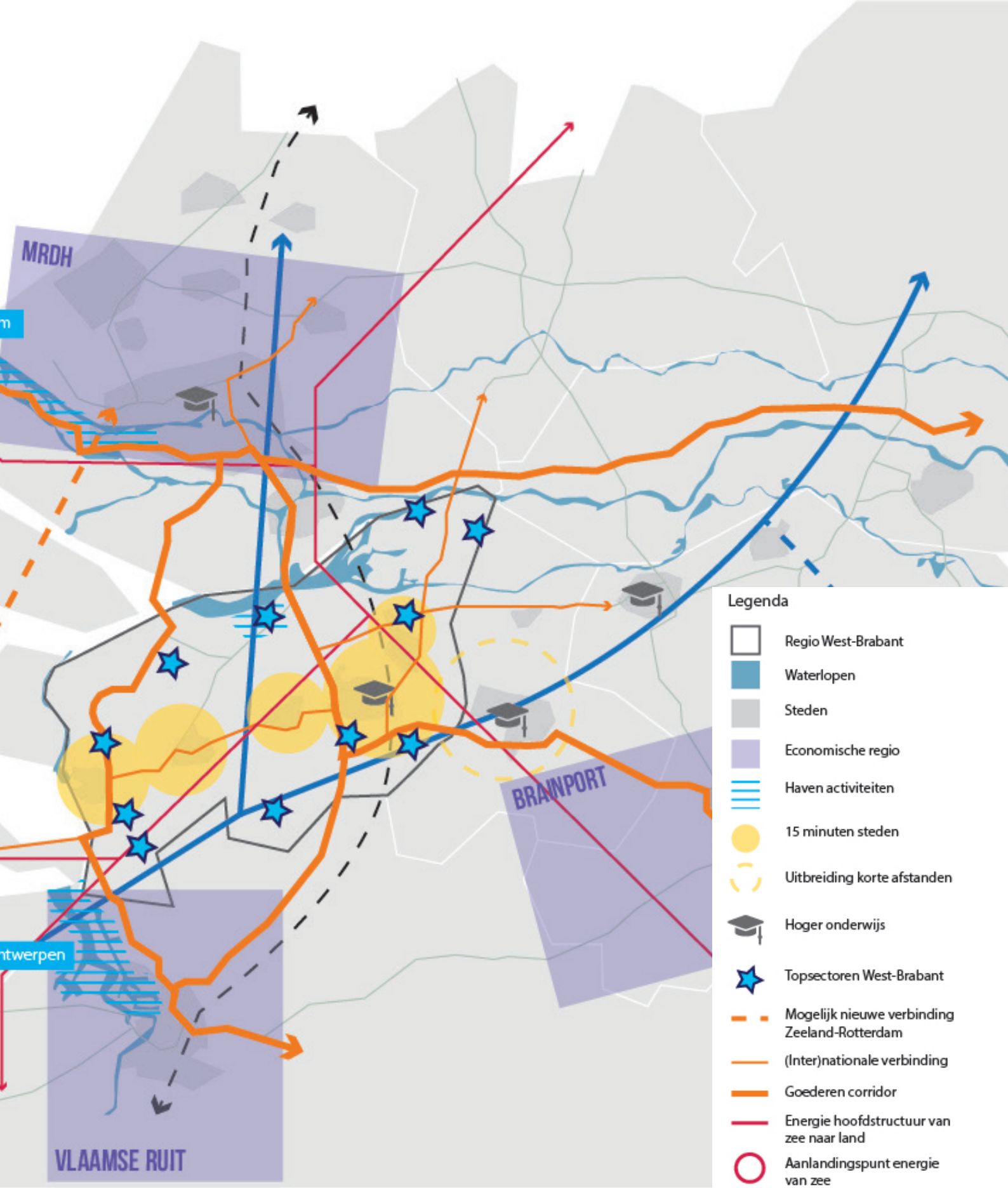

Positionering Regio West-Brabant Verstedelijking en economie

Het landschap van West-Brabant is divers en wordt gekarakteriseerd door de overgang van hoge zandgronden met bossen en beken in het zuidoosten naar de lage kleigebieden van het noordwesten met rivieren en de Biesbosch. Het is zowel deel van de Zuidwestelijke Delta als van de Brabantse zandgronden. De regio is daarom rijk aan topgebieden op het gebied van natuurwaarden, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarde. Dit is van belang voor de vrijetijdseconomie en regionale vestigingsklimaat. Zo wordt het gebied doorkruist door beekdalen en kreken en liggen in de regio prachtige gebieden als de Biesbosch, het Van Gogh Nationaal Park, het Landschap van Allure Brabantse Wal, de Zuiderwaterlinie met haar vestingsteden en het zuidelijke deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie met onder andere Fort Altena. De borging van deze gebiedskwaliteiten is van groot belang voor de dynamische en kwalitatief hoogwaardige uitstraling van het landelijke gebied in West-Brabant. Stad en land (sterke steden en vitaal buitengebied) versterken elkaars kwaliteiten en zijn ruimtelijk en sociaal-economisch nauw met elkaar verbonden.

In West-Brabant wordt vanuit de vier topsectoren (Agrofood&Biobased, Logistiek, High Tech Maintenance en Creatieve dienstverlening) gewerkt aan het versterken van de innovatiekracht van de regio. De topsectoren profiteren van (inter)nationale verbindingen en zijn zowel het stedelijk als in het landelijk gebied zichtbaar aanwezig en van grote waarde voor de vitaliteit en het vestigingsklimaat van de Regio. Om een stevige economie in de regio te behouden is het nodig om te blijven innoveren en steeds meer verbinding te zoeken met kennisontwikkeling en crossovers met andere (top)sectoren. Daarnaast is ook de bereikbaarheid van voldoende arbeidspotentieel met een passend opleidingsniveau van grote waarde voor een toekomstbestendige economie van West-Brabant. Een passend aanbod van woningen en een kwalitatief aantrekkelijk landschap zijn daarbij de voorwaarden.

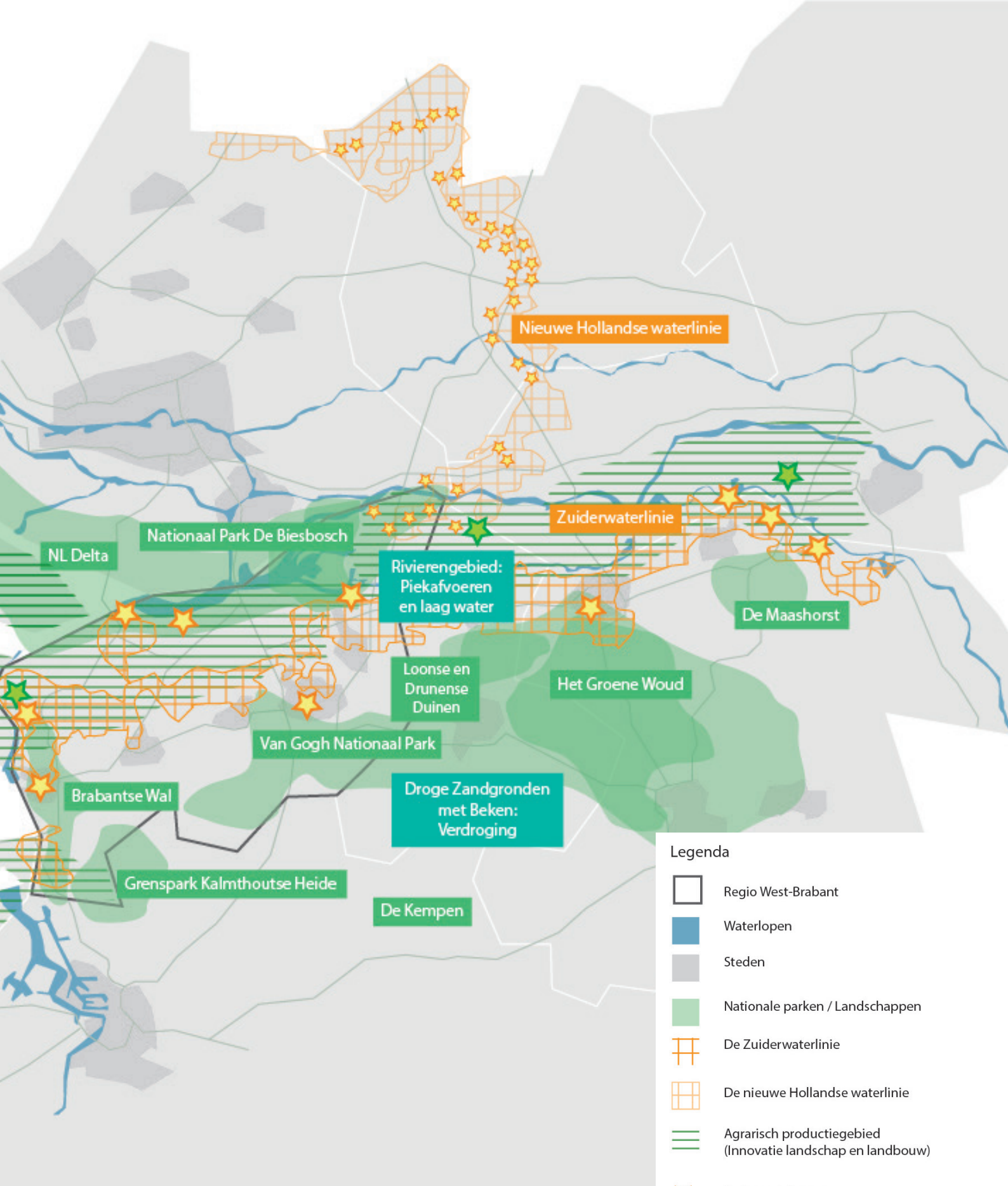

Positionering Regio West-Brabant Natuur, landschap en klimaat

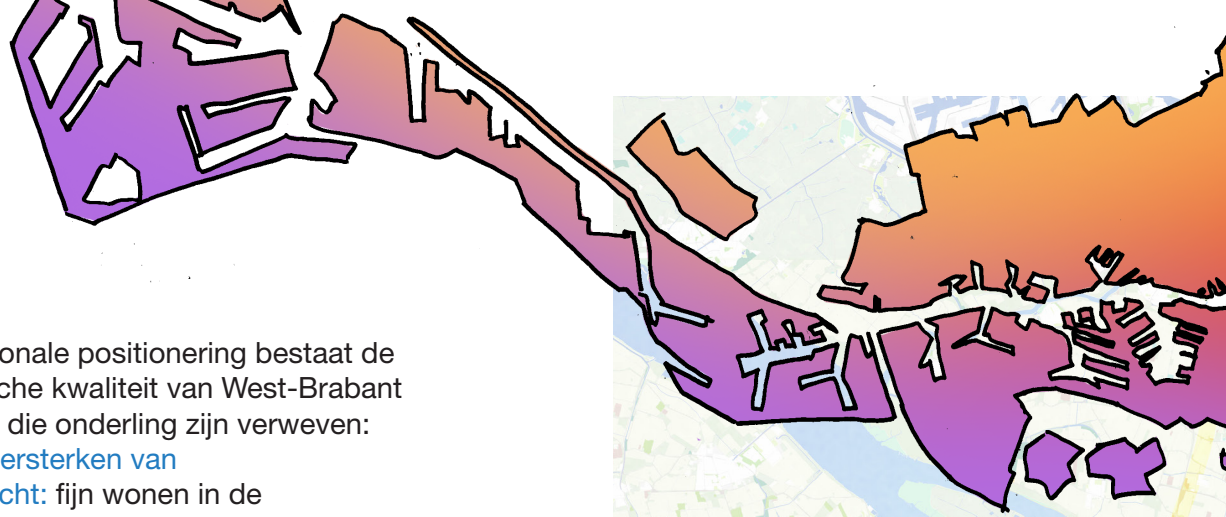

Vanuit de bovenregionale positionering bestaat de ruimtelijk-economische kwaliteit van West-Brabant uit drie verhaallijnen die onderling zijn verweven:

> Sterke steden, versterken van agglomeratiekracht: fijn wonen in de groendooraderde en goed verbonden 15 minutenstad, met hoog-stedelijke voorzieningen binnen handbereik.

> Sterk landschap, versterken van landschappelijke en recreatieve kwaliteit: een divers aanbod aan landschappen met landbouw, natuur, cultuur en erfgoed zowel onderdeel van de Zuidwestelijke delta en het hart van de innovatieve plantbased agrofood-economie van Zeeland tot Altena als onderdeel van het recreatief aantrekkelijke mozaïeklandschap van de zuidelijke zandgronden van Brabantse Wal tot de Kempen.

> Versterken van innovatiekracht van de Topsectoren: aantrekkelijk economisch vestigingsklimaat door aanwezige innovatieve topsectoren en een goed gekwalificeerde beroepsbevolking.

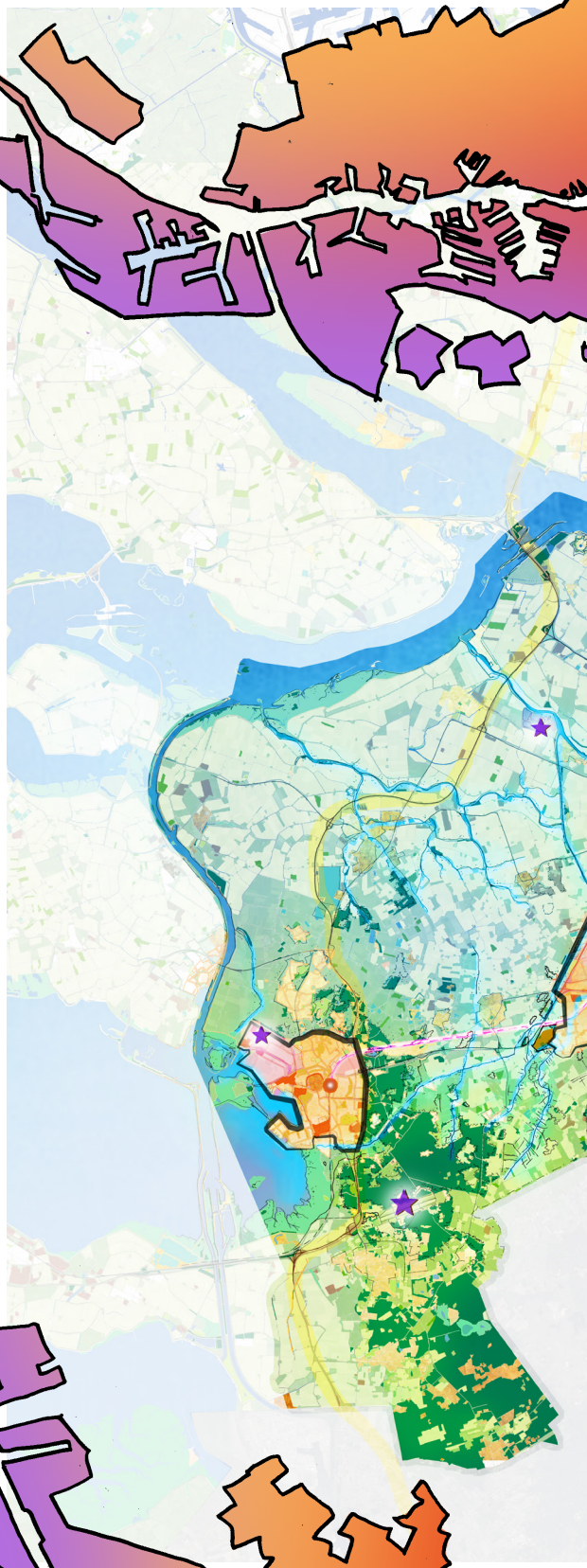

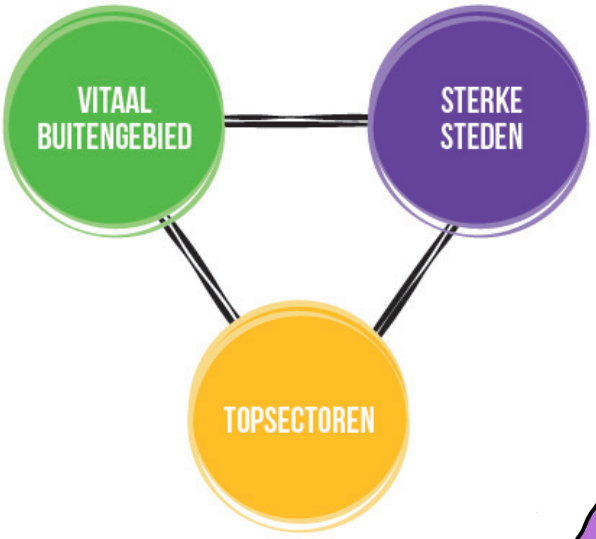

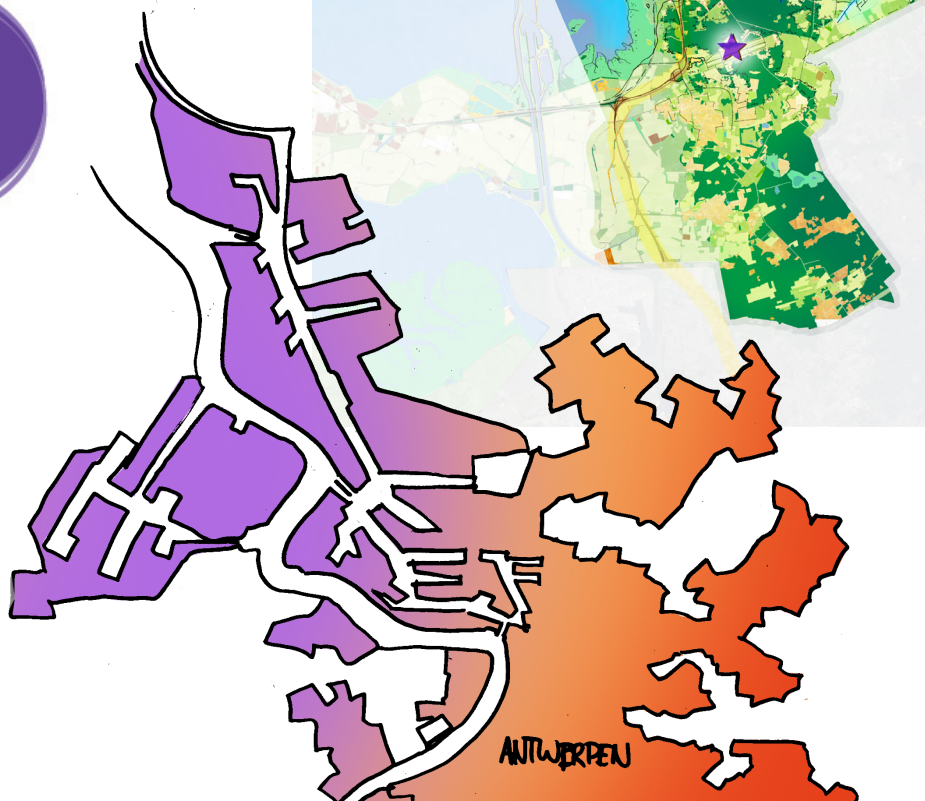

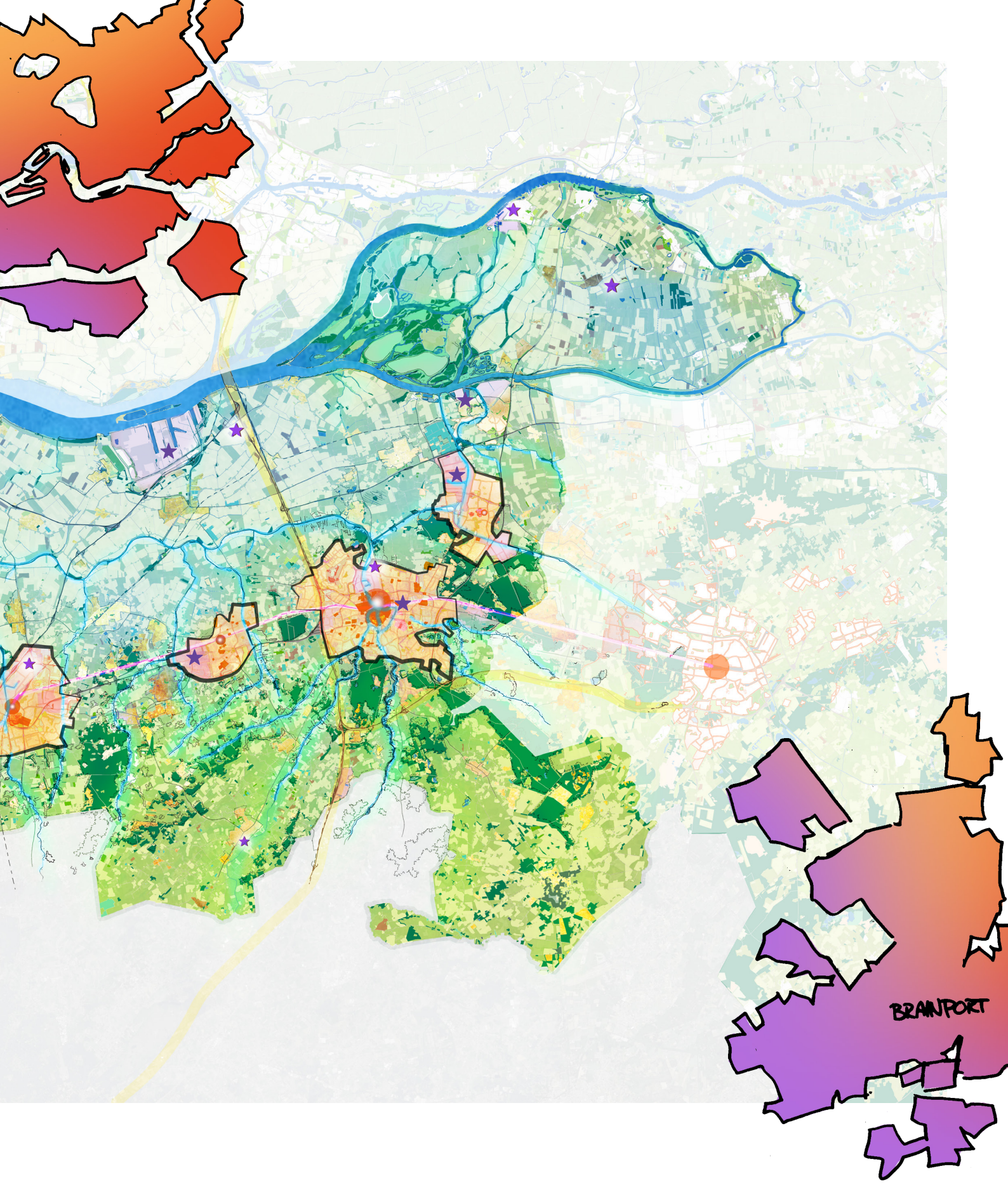
BRAINPORT

4. VERTREKPUNTEN SAMENWERKINGAGENDA 2021 EN ACTIES 2022

Deze omgevingsagenda benoemt die onderwerpen waar regio en provincie elkaar, en op onderdelen ook het rijk nodig hebben.

De Samenwerkingsagenda Regio West-Brabant en provincie Noord-Brabant zijn onderdeel van deze Omgevingsagenda.

De omgevingsagenda is een dynamisch en adaptief document. De agenda signaleert en agendeert waar nodig. In dit hoofdstuk zijn de bestaande samenwerkingsafspraken en enkele nieuwe ontwikkelingen opgenomen.

Hierover voeren we het gesprek op de regiodagen en de ontwikkeldagen.

KLIMAAT ADAPTATIE

?

We profileren de regio meer als vrijetijdsregio met BUas als belangrijke kennispartner in de triple helix. Hiervoor werken we samen op het gebied van marketing en promotie (met inzet van Visit Brabant).

Niet alleen aandacht topsectoren, ook aan randvoorwaarden om klimaatopgave/energietransitie in de sectoren vorm te geven

Acties 2022
Klimaatadaptatie is onderdeel van gebiedsgerichte opgaven.

We benutten de netwerken van de drie werkregio's in West-Brabant, waar gemeenten, waterschap en provincie in aansluiting op risicodialogen invulling geven aan de klimaatadaptatieopgave. Voor zowel stedelijke transformatie opgaven als opgaven in het landelijk gebied/vitaal buitengebied.

We trekken samen op in het versterken en concreet maken van de vrijetijdseconomie, het afronden van het onderzoek en het uitvoeren van het nieuwe beleidsplan Vrije Tijd Cultuur en Sport (voor 2021 – 2022) en Levendig Brabant 2030.

We nodigen partners uit om de vrijetijdseconomie verder te concretiseren door aan te geven waar energie zit en deze agenda te benutten voor het organiseren van bovenregionale kracht.

LANDSCHAPPELIJKE KWALITEIT

Acties 2022
Gebiedscoalities Westelijke Klei en Zuidelijk Zand/Greenport concreet organiseren; gebiedscoalities Brabantse Wal en Oostelijke klei verder verkennen.

We werken samen aan de geprioriteerde gebiedsgerichte aanpakken van de groen-blauwevraagstukken en leggen daarbij de koppeling met de gebiedscoalities.

De provincie organiseert zich via integrale gebiedsteams ook conform deze gebiedsindeling met een duidelijk aanspreekpunt ook conform deze gebiedsindeling. Zo kunnen we maatschappelijke opgaven en vraagstukken nog meer en beter vanuit samenhang en in gezamenlijkheid oppakken.

We hechten belang aan een zorgvuldige en goede belangenafweging in het landelijk gebied. Er komen veel ontwikkelingen op de regio af die gevolgen hebben voor onze ruimte. Door te investeren in de gemeenschappelijke aanpak van het vitaal buitengebied versterken we de weerbaarheid van inwoners, boeren en ondernemers.

We bepalen wat er nodig is om tot een efficiënt werkende gebiedscoalitie te komen. Hierbij benutten we bij voorkeur en indien mogelijk lopende samenwerkingsverbanden. Waar relevant zoeken we de verbinding met andere partijen.

We werken in vier gebiedscoalities gebiedsgericht en combineren innovatie in de topsectoren (waaronder in het bijzonder agrofood en biobased) en vrijetijdseconomie met de opgaven op het gebied van energie, water, stikstof, bodem en klimaat.

Landschapsontwikkeling koppelen aan de Brabantse Bossenstrategie (kans voor de gebiedscoalitie Zuidelijke zandgronden).

?

We verbinden dit met de vijfde gebiedscoalitie "de Naad" en met de vijf grote steden in West-Brabant.

ENERGIE TRANSITIE

Acties 2022
Uitwerken RES in concrete acties via de stuurgroep RES

We sturen met Energiek Brabant aan op een efficiënt en robuust energiesysteem van de toekomst.

We hebben de RES West-Brabant eind maart 2021 vastgesteld in de openbare besturen.

We ondersteunen en faciliteren de afspraken uit de gezamenlijke aanpak van de Regionale Energie Strategie, via deze agenda, zo veel mogelijk.

We onderzoeken de potentie van een regionaal warmtenet met twee bronnen van restwarmte, namelijk de Amercentrale en de industrie in Moerdijk. Door samenhang tussen deze bronnen (en met een aantal kleinere bronnen elders in de regio) kan een groot deel van de regio worden voorzien van warmte.

We gaan door met de verdere verkenning van de mogelijkheden voor Geertruidenberg-Moerdijk als energiehub.

We verkennen de samenwerking tussen partijen voor verdere multifunctionele ontwikkeling van het Amerterrein.

Netschaarste & capaciteit op orde, zowel nu als in de toekomst. Voldoende netcapaciteit is een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor nieuwe ontwikkeling.

?

VERSTERKEN AGGLOMERATIE KRACHT

?

We werken samen aan twee complementaire Regionale Investerings Agenda's (RIA's). De RIA Roosendaal-Bergen op Zoom en omgeving en de RIA Breda en omgeving.

We maken per stad een samenwerkingsovereenkomst.

Acties 2022
De RIA's worden voor Baronie en West-Brabant West door de gemeenten verder ingevuld dan wel uitgewerkt

Waar nodig organiseren we op de betrokkenheid van het Rijk bij gebiedsaanpakken. De prioriteit voor betrokkenheid van het Rijk ligt in deze periode bij de gebieden Breda Internationale Knoop en de Noord-Zuid Corridor.

We investeren in binnenstedelijke transformatie. Op basis van de vijf unieke karakters maar met onderlinge complementariteit en samenhang met het omringende landelijk gebied en de kernen daarin. Hierdoor nemen kwaliteit en aantrekkelijkheid toe.

We werken met gebiedscoalities waarbij we, via een gebiedsgerichte aanpak, de ruimtelijk-economische ontwikkeling als onderdeel van de stapeling met andere opgaven goed willen organiseren.

We intensiveren de onderlinge samenwerking tussen de steden en tussen regio en provincie door gebruik van de platformrol van de kopgroep Sterke Steden. Hier agenderen en bespreken we vraagstukken over verstedelijking– op strategisch en tactisch niveau.

?

Via gebiedscoalities sturen we op de complementariteit van stad en platteland - ook via de RIA's - zodat beide elkaar versterken.

Via deze gebiedscoalities organiseren we concreet op de verdere ontwikkeling van het landelijk gebied in het licht van de belangrijke transities, rond bijvoorbeeld landbouw, energie en klimaat, stikstof, natuur en water.

MOBILITEIT

We hanteren een gebiedsgerichte aanpak in verbinding met de ruimtelijke-economische ontwikkeling van de regio. Het organiseren van passende mobiliteit en bereikbaarheid zijn belangrijke randvoorwaarden voor een succesvolle ruimtelijk-economische ontwikkeling.

Acties 2022
Via gebiedsteam gebiedsgericht in het RMP organiseren op de aanpak van mobiliteit

We werken daarbij gebiedsgericht, met een mix van maatregelen vanuit de pijlers Infrastructurele netwerken, Gedeelde mobiliteit, Logistiek en Smart mobility.

We bestendigen hier de afspraken uit de Samenwerkingsagenda Mobiliteit waaraan we de komende 2,5 jaar invulling geven.

?

VERSTERKEN INNOVATIEKRACHT

Het versterken van innovatiekracht is onderwerp van gesprek in de regio, en vraagt energie en inzet (capaciteit). In West-Brabant willen we energie met energie beantwoorden. We werken daarom aan het vergroten van onze inzet en energie op dit onderwerp.

Acties 2022
Concretiseren en agenderen van de doorontwikkeling van bedrijventerreinen, circulaire economie, arbeidsmigranten en talentontwikkeling op de agenda van (samenwerkende) gemeenten.

We stimuleren de – missie gedreven – innovaties met voor West-Brabant essentiële sleuteltechnologieën zoals op het vlak van robotica en procesautomatisering (sensoren, Internet of Things), Artificial Intelligence en data, games en gamification en door als overheden hiervoor de randvoorwaarden te creëren.

Medio 2021, voortbouwend op het Toekomstbeeld bedrijventerreinen en de programmeringsafspraken, maken we afspraken over de investerings-agenda bedrijventerreinen West-Brabant.

?

Medio 2021 bepalen we welke clusters en locaties we prioriteit geven. De analyses in het kader van de bedrijventerreinenstrategie en de REA kunnen hier ook richting aan geven. We inventariseren wat op die plekken nodig is en waar we gaan (organiseren op) investeren. Aansluitend op de innovatiecoalities bij de provincie.

We (provincie en RWB) ontwikkelen medio 2021 een regionale aanpak voor circulaire economie met de intentie het vast te stellen provinciale uitvoeringsprogramma circulaire economie te versterken en ondersteunen. We zien kansen voor groene chemie in relatie tot de kracht van agro-food in de regio.

We blijven met veel energie werken aan het uitvoeringsprogramma "West-Brabant werkt met Talent". Met de provincie zal naast het stimuleren van talent ontwikkeling ook samengewerkt worden rondom het behouden en benutten van talent. Ook op andere gebieden zoals digitalisering en vanuit het coronafonds wordt een bijdrage geleverd aan het arbeidsmarktbeleid.

We werken samen aan bedrijventerreinenafspraken gericht op kwalitatief hoogwaardige, toekomst-bestendige werklocaties en een selectief vestigingsklimaat.

Via de Human Capital agenda en het uitvoeringsprogramma 'West-Brabant werkt met Talent' investeren we in een betere aansluiting tussen onderwijsaanbod en vraag van het bedrijfsleven. Alleen als voldoende arbeidskrachten en de juiste kennis aanwezig zijn, kunnen innovatie en verduurzaming succesvol plaatsvinden.

We zetten gezamenlijk in op Europese fondsen en programma's voor transitie-opgaven in West-Brabant.

We dragen bij aan de ondersteuning van startups en scale-ups zodat deze de ruimte krijgen die nodig is volwassen te worden en daarmee bij te dragen aan groei en vernieuwing voor de hele regio.

We bevorderen kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige werk-locaties door verduurzaming van bestaande en/of nieuwe bedrijventerreinen, in het bijzonder kansrijke terreinen voor (regionale) energiehubs, met kansen voor energie-transitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.

Onze bedoeling is om een beperkt aantal strategische ontwikkelingen met regionale meerwaarde op te nemen in de programmerings-afspraken, inclusief spelregels.

We versterken economische hotspots voor de speerpunt-sectoren

Circulaire Economie heeft verschillende kanten: in het bedrijfsproces, maar ook in specifieke ruimtevraag. We moeten nog duidelijker krijgen wat die ruimtebehoefte is en waar de beste plek is.

?

We stimuleren een sterk economisch vestigingsklimaat in West-Brabant, in het bijzonder voor de speerpuntsectoren agrofood en biobased, logistiek en hightech maintenance. Hiermee draagt West-Brabant bij aan een innovatieve en economisch sterke topregio Brabant.

We stimuleren de herstructurering van bedrijventerreinen (inclusief verduurzaming, energietransitie, klimaatadaptatie), zodat zij klaar zijn voor de next economy. Hierbij is extra focus op energiehubs.

We (her)bevestigen gezamenlijk de uitvoering voor het provinciaal actieprogramma arbeidsmarkt 2020-2023 "Talent voor de kenniseconomie van morgen".

We werken als regio en provincie intensief samen via PACT Brabant en blijven werken aan implementatie en verdere uitbouw van BrabantLeert.

Gemeenten, regio en provincie stellen een Afsprakenkader Arbeids-migranten West-Brabant op. En voeren deze uit.

We voegen een raming van benodigde inzet en middelen aan het afsprakenkader toe in het afsprakenkader. Van gemeenten, regio en provincie is in de breedte een forse en langdurige inzet nodig.

Samenwerken aan ambities en opgaven

De Omgevingsagenda prioriteert op wat we samen essentieel vinden om te organiseren. En waarop we samen ook willen investeren. De RWB, verschillende regionale partners, gemeenten, samenwerkende gemeenten, deelregionale verbanden, provincie en waterschappen hebben daarin per opgave verschillende rollen, afhankelijk van de fase waarin die opgave zit. Van het maken van strategisch onderbouwde keuzes tot het organiseren van de concrete uitvoering. Per opgave benoemen we waar de verantwoordelijkheid voor de realisatie van de opgaven ligt.

Landschappelijke kwaliteit

> Partners: samenwerkende gemeenten en gebiedsaanpak provincie, RWB bewaakt verbanden tussen de coalities, verbindt met de stuurgroep agrofood-biobased en ondersteunt de lobby en subsidieuitvragen

Energietransitie

> Partners: de RES-partners zijnde waterschappen, gemeenten en provincie, RWB is aanspreekpunt voor verbinding met de thema's ruimte, economie, arbeidsmarkt en mobiliteit

Klimaatadaptatie

> Partners: Dit organiseren we via de betrokken waterkringen. De gebiedsaanpakken klimaatadaptatie verbinden we met onder andere de gebiedscoalities vitaal buitengebied. RWB verbindt waar gewenst en nodig.

Agglomeratiekracht

> Partners: Breda organiseert met Tilburg op de stedelijke regio Breda-Tilburg evenals Bergen op Zoom en Roosendaal op de stedelijke regio Bergen op Zoom-Roosendaal. RWB verbindt via Sterke Steden beide RIA's. Bovendien organiseert RWB de verbinding met de gebiedscoalities vitaal buitengebied.

Mobiliteit

> Partners: Mobiliteit wordt door RWB samen met de provincie via het gebiedsteam georganiseerd. (Samenwerkende) gemeenten particieperen hierin via de gebiedsaanpakken. Deze zijn direct verbonden met de gesprekken over verstedelijking via onder andere de RIA's.

Versterken Innovatiekracht

> Partners: Via de RWB organiseren we via de verschillende tafels voor dat het versterken van innovatiekracht concreet onderdeel wordt van de agenda van (samenwerkende) gemeenten.

West-Brabant op een hoger plan

West-Brabant zet vanuit deze bestaande regiokwaliteit de komende jaren in op groei van inwoners en werkgelegenheid. Daarmee wordt de regio niet automatisch sterker. Om economische stagnatie te voorkomen en de aantrekkelijkheid van de regio te behouden is het voor West-Brabant noodzakelijk om innovatiekracht en agglomeratiekracht te versterken en daarbij steeds de kwaliteit van de regio als een samenspel tussen stad en land centraal te stellen. Het is zaak om de komende jaren de groei te benutten voor een sprong in omgevingskwaliteit. Verbinden, verslimmen en verduurzamen. Waar ligt dan de focus?

De regio zet in op een clustering en concentratie van investeringen. Door alle thema's uit de Samenwerkingsagenda naar essenties terug te brengen en onderling te combineren en te clusteren, komen in West-Brabant vier focusgebieden naar voren met daarin overstijgende opgaven voor regio, provincie en Rijk. In deze gebieden liggen kansen om de innovatie- en agglomeratiekracht, in balans met ruimtelijke kwaliteit, te versterken en de regio te positioneren op een hoger plan.

Het gaat om de volgende vier gebiedsgerichte opgaven:

> De landbouwtransitie van de agrofoodsector vanuit het perspectief van een innovatieve plantbased sector door te ontwikkelen en te verbreden naar een aanpak voor de hele gebiedscoalitie. Met daarin bijzondere aandacht voor een gezonde bodem en een natuur/water/klimaat adaptief gebied.

> De versterking van de energie-hub Moerdijk-Amercentrale (opwek, opslag, distributie) in een aantrekkelijk circulair landschap met toekomstgerichte landbouw en via adequate netwerken verbonden met de sterke steden.

> De vorming van een 15 minutenstad van Bergen op Zoom tot Oosterhout, Breda als sterke internationale knoop, met onderlinge mobiliteits verbindingen, complementair in voorzieningenaanbod en groen dooraderd.

> De duurzame ontwikkeling van Greenport West-Brabant en vrijetijdseconomie op de zuidelijke zandgronden

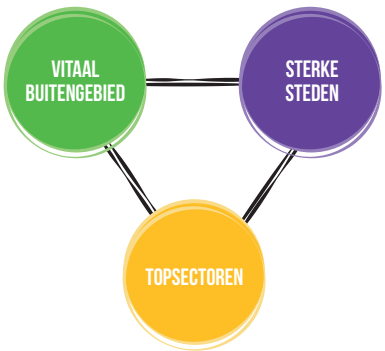

We bepalen wat er nodig is om tot een efficiënt werkende gebiedscoalitie te komen. Hierbij
Waar relevant zoeken we de verbinding met andere partijen.

We werken samen aan de geprioriteerde gebiedsgerichte
en leggen daarbij de koppeling met de gebiedscoalities.

We verbinden dit met de vijfde
"Vitaal" en met de vijf grote steden in West-Brabant.

We werken in vier
en combineren innovatie in de topsectoren (waaronder in het bijzonder agrofood en biobased) en vrijetijdseconomie met de opgaven op het gebied van energie, water, stikstof, bodem en klimaat.

De provincie organiseert zich via
ook conform deze gebiedsindeling met een duidelijk aanspreekpunt ook conform deze gebiedsindeling. Zo kunnen we maatschappelijke opgaven en vraagstukken nog meer en beter vanuit samenhang en in gezamenlijkheid oppakken.

We hechten belang aan een zorgvuldige en goede belangenafweging in het landelijk gebied. Er komen veel ontwikkelingen op de regio af die gevolgen hebben voor onze ruimte. Door te
van het vitaal plattaland versterken we de weerbaarheid van inwoners, boeren en ondernemers.

5. VIER GEBIEDSGERICHTE OPGAVEN UITGELICHT

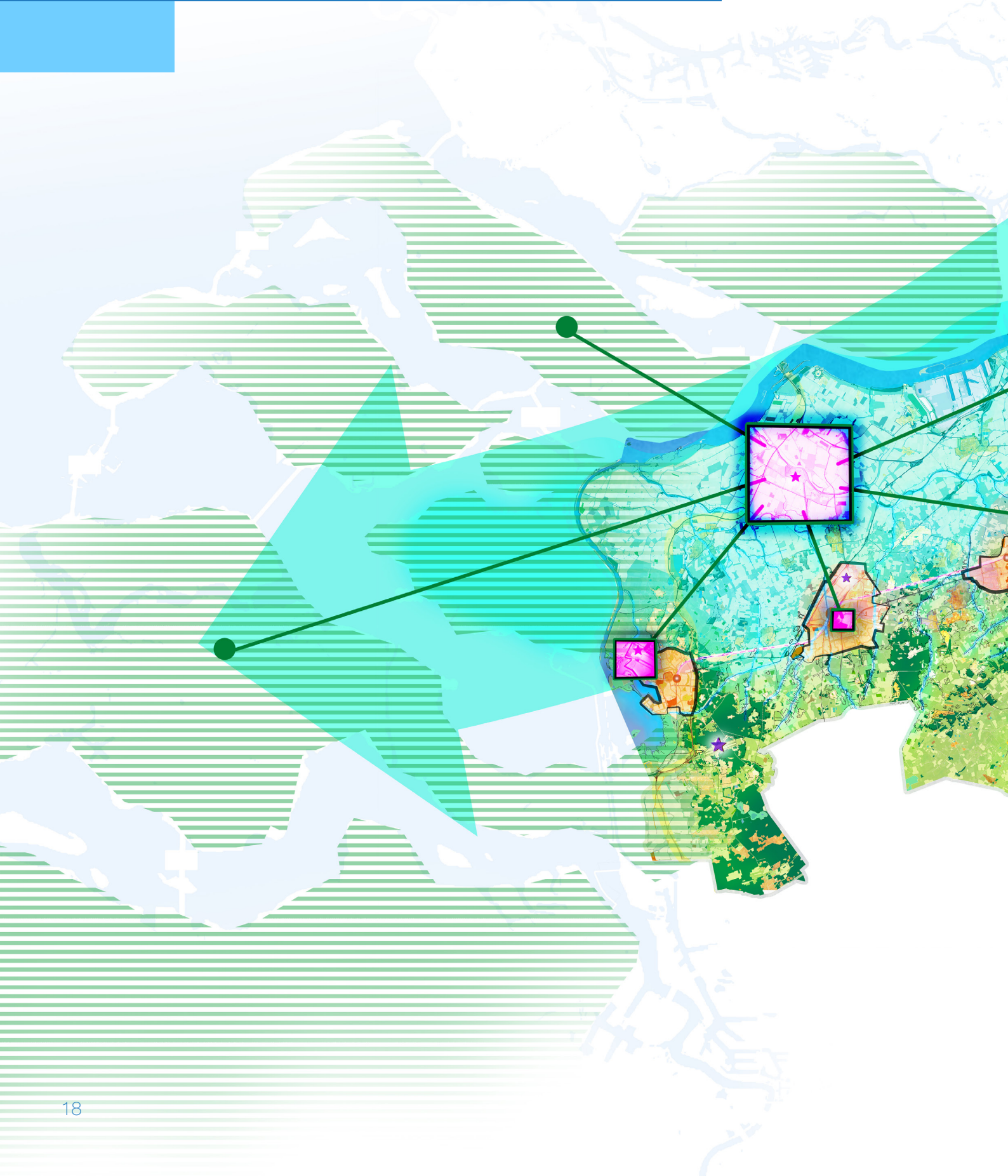

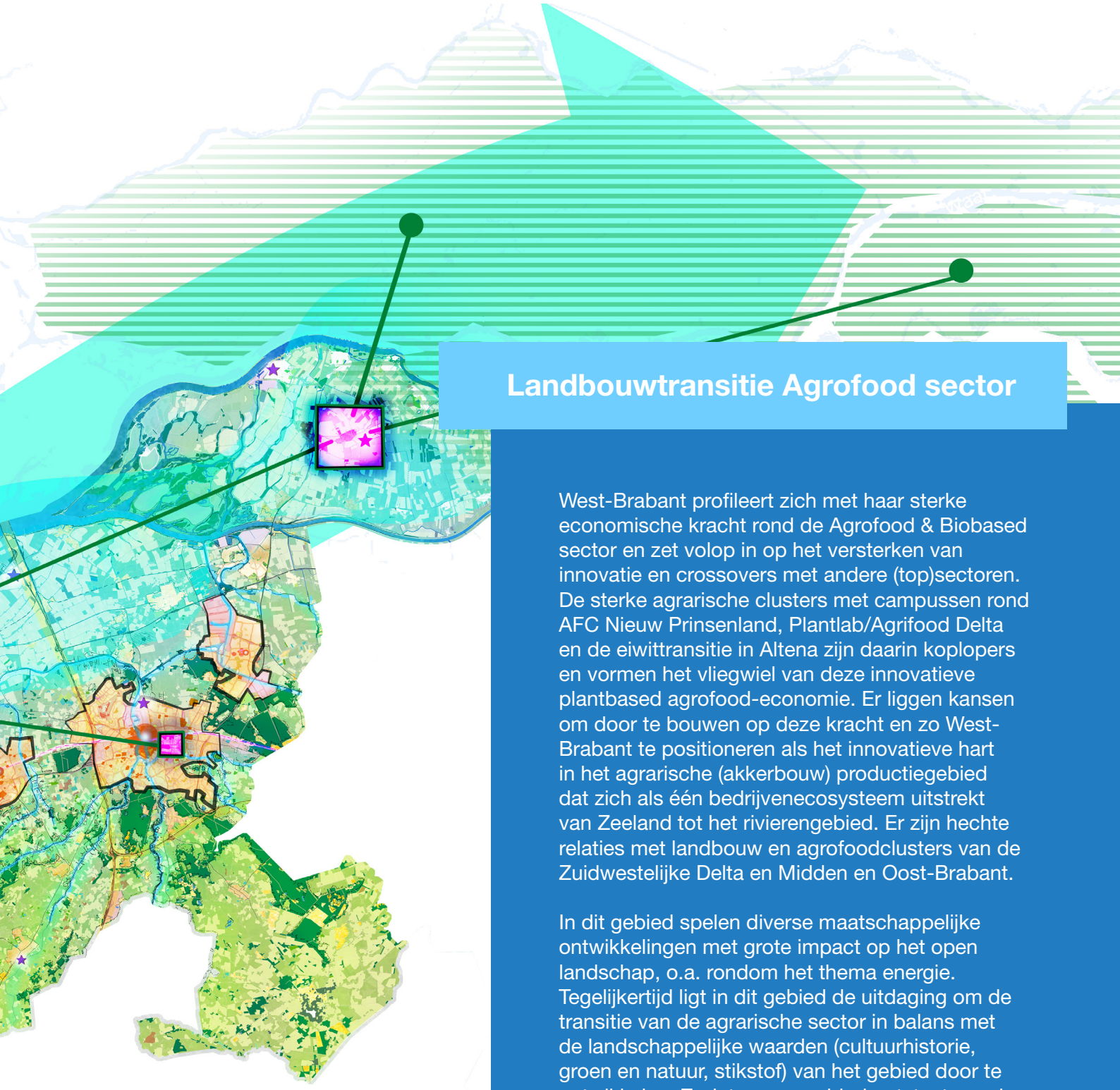

Landbouwtransitie Agrofood sector

West-Brabant profileert zich met haar sterke economische kracht rond de Agrofood & Biobased sector en zet volop in op het versterken van innovatie en crossovers met andere (top)sectoren. De sterke agrarische clusters met campussen rond AFC Nieuw Prinsenland, Plantlab/Agrifood Delta en de eiwittransitie in Altena zijn daarin koplopers en vormen het vliegwiel van deze innovatieve plantbased agrofood-economie. Er liggen kansen om door te bouwen op deze kracht en zo West-Brabant te positioneren als het innovatieve hart in het agrarische (akkerbouw) productiegebied dat zich als één bedrijvenecosysteem uitstrekt van Zeeland tot het rivierengebied. Er zijn hechte relaties met landbouw en agrofoodclusters van de Zuidwestelijke Delta en Midden en Oost-Brabant.

In dit gebied spelen diverse maatschappelijke ontwikkelingen met grote impact op het open landschap, o.a. rondom het thema energie. Tegelijkertijd ligt in dit gebied de uitdaging om de transitie van de agrarische sector in balans met de landschappelijke waarden (cultuurhistorie, groen en natuur, stikstof) van het gebied door te ontwikkelen. Zodat er een gebied ontstaat waarin naast een innovatief productiegebied ook ruimte is om aangenaam te recreëren.

Voor de doorontwikkeling en transitie van deze kenmerkende en toekomstgerichte vorm van landbouw in samenhang met die andere ruimtelijke ontwikkelingen hebben de agrariërs en andere gebiedspartijen, Waterpoort, de gemeenten, provincie en waterschap elkaar nodig en is ook samenwerking met het Rijk noodzakelijk.

EnergieHUB Moerdijk-Amercentrale

Deze energieHUB Moerdijk-Amercentrale is een unieke plek in de regio en speelt een belangrijke rol in de verdeling van energie naar omliggende regio's. Bij de Amercentrale landt mogelijk duurzaam opgewekte energie van zee aan. De centrale is het bovenregionale verdeelstation en is daarom ook voor andere regio's een belangrijke plek. De schaarste in netcapaciteit is daarbij een opgave. Naast de verdeling van elektriciteit is de Amercentrale ook de bron voor het warmtenet dat al richting Breda en Oosterhout is gelegd. Er ligt veel potentie om dit warmtenet door te trekken via de haven van Moerdijk, als potentiële grote warmtebron, richting Roosendaal. Daarbij kan worden aangehaakt op de buisleidingenstraat en de buisleidingen Rotterdam-Chemelot en de andere brandstoffen/bronnen en energiedragers als waterstof die aanwezig zijn. Dit robuuste regionale warmtenet biedt naast kansen voor verduurzaming van de woningvoorraad ook kansen voor de agrarische sector.

De uitdaging ligt in het creëren van een toekomstbestendig duurzaam landschap rond deze regionale energieHUB. Een gebied waarin duurzame energiewinning, opslag en distributie gekoppeld wordt aan andere thema's als de landbouwtransitie, vrijetijdseconomie, landschappelijke kwaliteit, natuur en kennisontwikkeling. Daarbij is het belangrijk om innovatief om te gaan met gebiedskwaliteiten als het open landschap en de potenties te benutten voor een attractieve groene verbinding richting de Biesbosch en daarmee de koppeling met nationaalpark NL Delta. Het gebied kan zo een nieuwe kwalitatieve landschapsvorm introduceren in West-Brabant dat unieke verblijfs- en belevingskwaliteit biedt.

De energietransitie is een mondiale topprioriteit.
De goede ontwikkeling van een energieHUB voor hernieuwbare elektriciteit en warmte op deze schaal vraagt samenwerking tussen alle overheidslagen, bedrijven en netbeheerders.

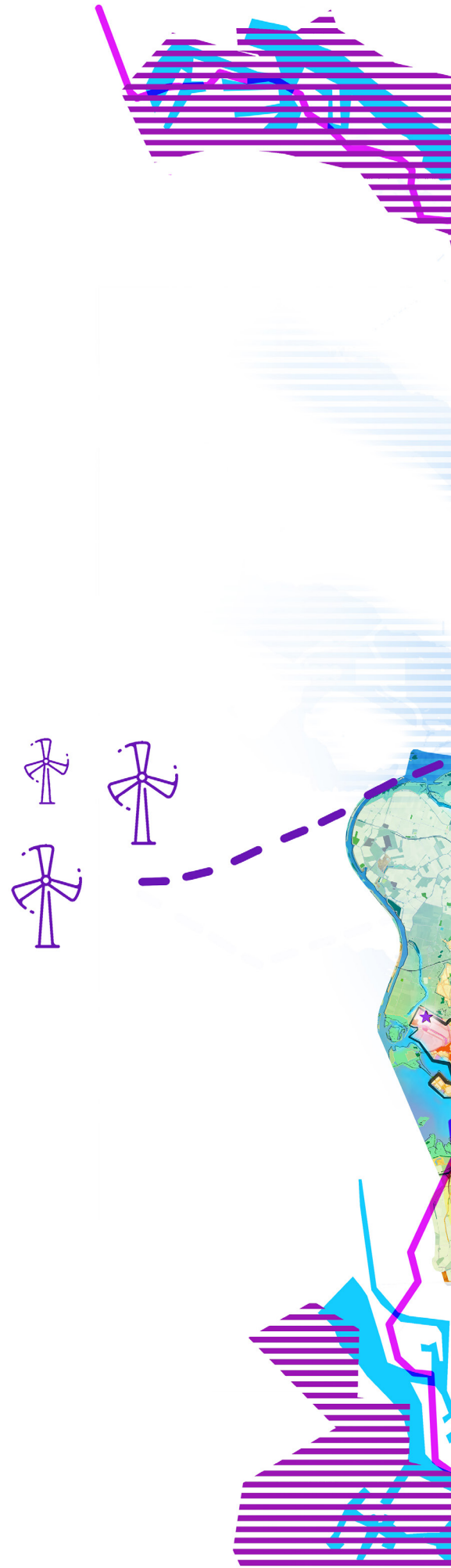

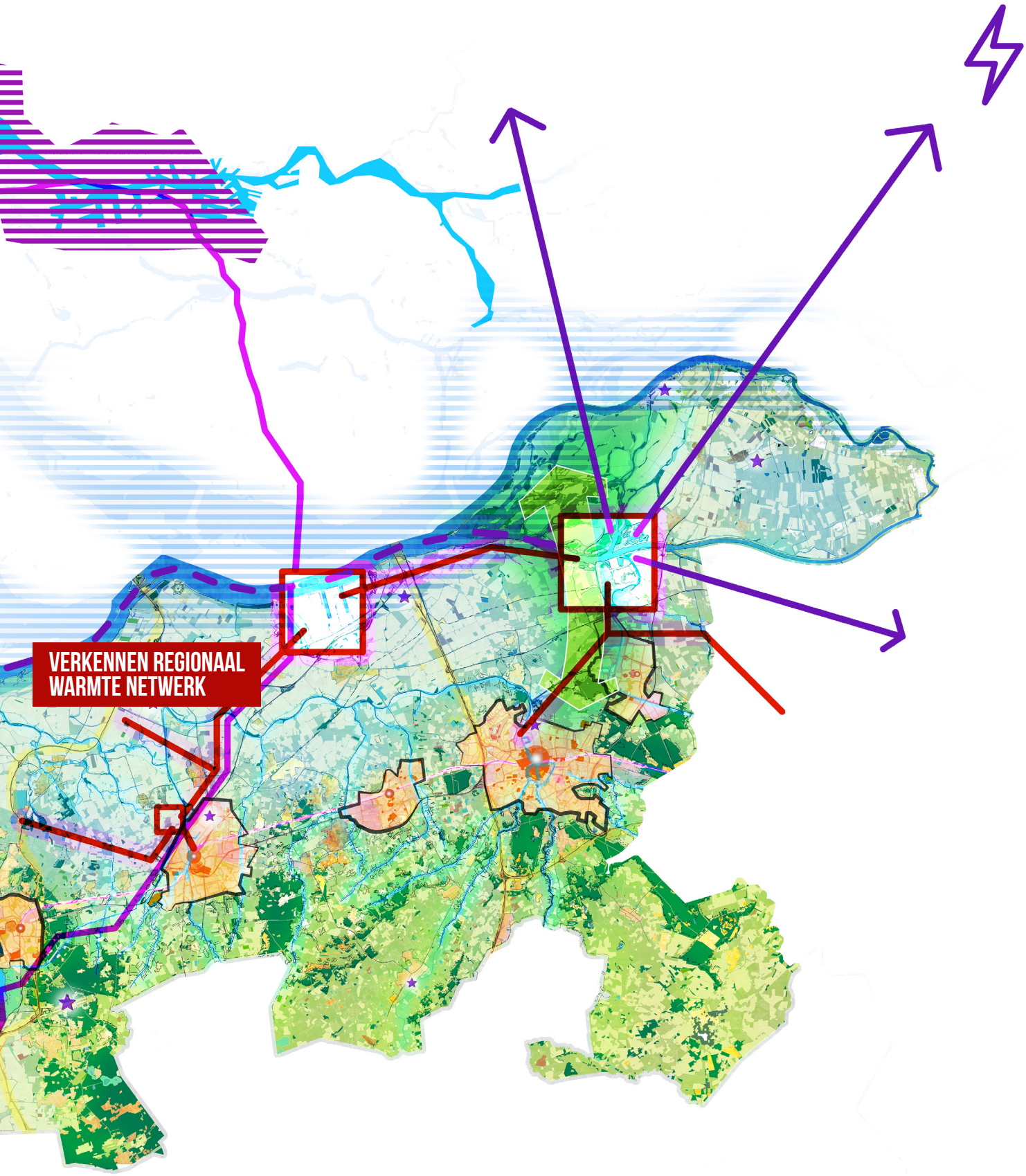
VERKENNEN REGIONAAL
WARMTE NETWERK

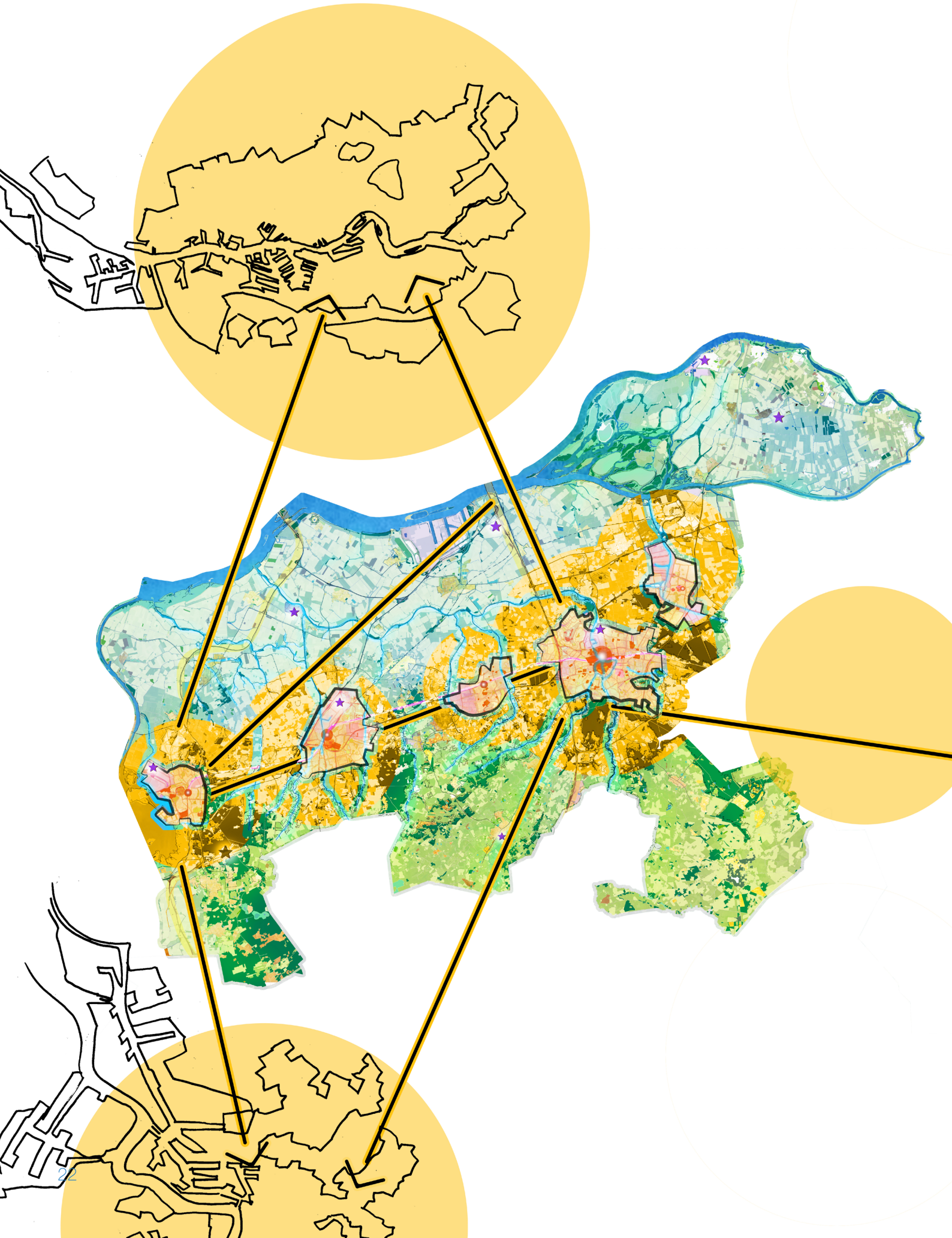

Sterke Steden

Op de stedelijke as van de vijf grote steden van West-Brabant ligt de grootste potentie met betrekking tot het versterken van de agglomeratiekracht van de regio. De Sterke Steden liggen in de nabijheid van stedelijke metropolen als Antwerpen en Rotterdam en profiteren van de snelle internationale verbindingen die de regio verbindt met deze metropolen. Met de agglomeratie Sterke Steden positioneert West-Brabant zich als kwalitatief hoogwaardige vestigingslocatie op deze as. Een regio waar het aangenaam wonen is, stedelijke voorzieningen aanwezig zijn, die genoeg werkgelegenheid te bieden heeft en ligt in een divers en kwalitatief hoogwaardig landschap dat reikt tot aan het centrum. De ligging van werklocaties ten opzichte van het OV-net is een punt van aandacht. De kenniscentra en campussen van de aanwezige topsectoren hebben hun adres/etalage in de steden en soms ook in het buitengebied. Snelle en comfortabele verbindingen maken de productieclusters in de buitengebieden goed bereikbaar voor personeel en studenten.

Agglomeratiekracht betekent in Nederland borrowed size en borrowed quality, een andere manier van kijken naar regionale kracht. Niet meer iedere stad voor zich, maar gezamenlijk vanuit ieders kwaliteiten werken aan een krachtige regio of stedenrij. Er wordt in de Sterke Steden daarom gewerkt aan het versterken van een complementair aanbod van woningen en voorzieningen. Het is niet alleen een nieuwbouwopgave, maar ook en vooral een renovatie en transformatieopgave van de bestaande stad en het beter benutten van het bestaande mobiliteitsnetwerk. Rond de OV locaties wordt de komende periode gebouwd aan kwalitatief hoogwaardige woon-werk locaties met voldoende groene kwaliteit. Het is daarbij ook zaak om de huidige bewoners meer te verleiden met het OV te reizen. Er zijn kansen voor onderscheidende relatief luwe West-Brabantse woonmilieus, maar dat vraagt sturing met krachtige gebiedsconcepten. Om het complementaire aanbod tussen de steden optimaal te benutten zijn snelle en robuuste onderlinge verbindingen van groot belang. De steden zijn onderling, via het OV, al goed met elkaar verbonden maar er ligt nog potentie om die verbindingen nog beter te benutten en te versnellen. Het versterken van de goederenruit van Brabant en ruimte maken op het spoor voor personenvervoer zijn voorwaarden.

Voor deze gebiedsgerichte opgave hebben regio en provincie elkaar nodig en is voor de invulling van de nationale verstedelijkingsopgave en de ontwikkeling van (spoor)mobiliteit in relatie tot ruimte de samenwerking met het Rijk onontbeerlijk. De twee RIA's zijn voor deze gebiedsgerichte opgave krachtige aanjagers.

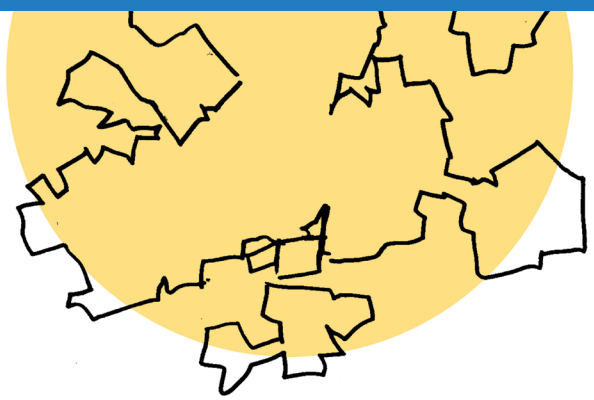

Greenport West-Brabant

De gebiedscoalitie Zuidelijke Zandgronden heeft een sterk profiel in de topsector Agrofood met een specialisatie in boomteelt en zacht fruit: de Treeport en de Fruitport. Op het Business Centre Treeport wordt geinnoveerd op het gebied van boomteelt. Hier komen onderwijs en bedrijfsleven samen in een krachtig economisch cluster met de hoogste specialisatiegraad in Europa op gebied van boomteelt. Het grootste deel van de aardbeien in Nederland komt bovendien uit dit gebied. Ook zijn er duidelijke verbindingen met België, zo wordt er veel gebruik gemaakt van de veiling net over de grens. De expertise, kennis en de economische kracht van dit cluster biedt kansen voor de ontwikkeling van de Greenport West-Brabant. Een nieuwe Greenport die vanuit zijn eigen specialiteit kan bijdragen aan het kennisnetwerk van de Nederlandse Greenports.

Naast het economisch krachtige cluster rond boom- en fruitteelt kenmerkt dit gebied zich ook door de kwaliteiten van het landschap, met bijvoorbeeld het Van Gogh Nationaal Park, en de potentie die dat brengt voor de vrijetijdseconomie. De balans tussen het versterken en uitbreiden van het economisch cluster rond Agrofood en de kwalitatief hoogwaardige omgevingskwaliteit van het landschap is in dit gebied een belangrijke opgave. Het maken van een combinatie met de Brabantse Bossenstrategie heeft in dit gebied veel potentie.

De ontwikkeling van dit cluster met een toename van duurzame substraatteelt (rekken, kassen) moet in een goede balans gebeuren met de landschappelijke waarden. Dat gaat niet alleen om ruimtelijke kwaliteit maar ook op de impact van een dergelijke ontwikkeling op de zoetwatervraag. Samenwerking en kennisontwikkeling tussen de sector, de regio, het waterschap en de provincie is hier belangrijk.

reen
port
DUIN- EN
BOLLENSTREEK
GreenPort
NoordHollandNoord
GREENPORT
REGIO BOSKOOP
Foodvalley
Shaping the Future of Food
Greenport
VENLO
GREENPORT
WEST-BRABANT

Colofon

Deze omgevingevinsagenda West-Brabant is in opdracht van de RWB (namens alle 16 gemeenten en waterschappen) en provincie N-Brabant opgesteld. Alles uit deze rapportage mag worden overgenomen mits de bron wordt vermeld. Aan de inhoud van deze rapportage kunnen geen rechten worden ontleend.

Lay-out: BVR adviseurs
Visualisaties: BVR adviseurs.

Voor aanvullende informatie kunt u contact opnemen met Jorick Boddeke, jorick.boddeke@bvr.nl

Rotterdam, februari 2022